

Posudek vedoucího praktické diplomové práce BcA. Lucie Bartůňkové.

Fakulta restaurování Univerzity Pardubice.
Ateliér restaurování nástěnných maleb a sgrafita,
obor Techniky restaurování uměleckých děl a prvků architektury.

Diplomová práce na téma:

Restaurátorský průzkum a restaurování části gotických nástěnných maleb na
východní stěně presbytáře farního kostela sv. Martina
v obci Sankt Martin v Dolním Rakousku (okres Weitra)

V praktické diplomové práci měla studentka za úkol na svěřeném úseku nástěnné malby samostatně provést komplexní restaurátorský zásah jehož koncepční záměr vycházel z výsledků zjištěných restaurátorským průzkumem, který vlastnímu restaurování předcházela. Práce se soustředila na samovolně v minulosti odhalené malby ve špaletách okna východní stěny presbytáře. Jak průzkum, tak vlastní restaurování probíhaly v úzké spolupráci se studentkou Magdou Třesohlavou, kdy úkoly spojené s průzkumem obě studentky prováděly společně, s tím, že dílčí problematiku vždy jedna z nich řešila jako prioritní, ovšem za plné spoluúčasti druhé studentky a zjištěné poznatky s kolegyní vzájemně kompletovaly v rámci vytváření si celkového obrazu o stavu maleb, míry jejich dochování, souvislostech týkajících se strukturní výstavby malby, historických souvislostech apod. Lucie Bartůňková se následně věnovala komplexnímu restaurování malby v pravé části okenní niky s postavou sv. Kateřiny. V rámci průzkumu se studentka zabývala dějinami objektu, popisem fragmentů maleb a jejich ikonografií. Dále se soustředila na zjištění stavu a rozsahu dochování omítek, barevných vrstev malby a vrstev monochromních nátěrů, součástí průzkumu byla analýza odebraných vzorků a zkoušky čištění.

Přestože tyto dílčí úkony restaurátorského průzkumu jsou prezentovány v této práci jako úkony samostatné, v praxi to znamenalo plnohodnotnou pracovní spoluúčast i druhé studentky. Tento princip spolupráce obou studentek byl zvolen především z důvodů relativně malého plošného rozsahu restaurované malby a přímé souvislosti obou restaurovaných částí. K rozdělení dílčích úkonů průzkumu mezi obě studentky bylo přistoupeno i z důvodů neprovádět shodné fáze průzkumu nadvakrát, kdy výsledky by byly nutně totožné, vyžadující však užití souběžně prováděných identických postupů (odběry, měření, pozorování,

laboratorní analýzy apod.). Navíc plocha malby je poměrně malá, takže bylo nutné zvažovat účelnost a nutnost každého odebíraného vzorku.

Koncept přístupu k restaurování maleb vznikal postupně, během jarních měsíců roku 2010, v rámci průběžných konzultací, jichž se zúčastnili obě studentky, zástupci dolnorakouského Zemského památkového úřadu, restaurátor Jörg Riedel, který provedl v předchozím roce orientační průzkum celé východní stěny a přilehlé části klenby, dále pak zástupci farnosti, vedoucí této diplomové práce a děkan Fakulty restaurování Univerzity Pardubice Karol Bayer. Vedoucí práce musí konstatovat, že Lucie Bartůňková se úvah o možných variantách přístupu k restaurované malbě zúčastnila velmi aktivně a kreativně, s jasnou představou o způsobu jak vlastní restaurování koncipovat. Neopomněla vzít v úvahu aspekty týkající se umístění maleb v interiéru a jejich přístupnost a podmínky prezentovatelnosti, jejich stav dochování, vazbu na překrývající souvrství omítek, monochromních nátěrů, nátěrů sloužících jako podklad pro mladší dekorativní malovanou výzdobu apod. Právě i její představa o podobě restaurátorského zásahu přispěla k jeho definitivní formulaci, která posloužila spolu s výsledky průzkumu k vypracování záměru restaurování. Vedoucí práce si dovoluje v této souvislosti vysoce hodnotit přístup studentky pro míru samostatného uvažování, které u magisterské závěrečné práce pokládá za jeden z velmi důležitých aspektů. Na základě poznatků zjištěných průzkumem a průběžnými konzultacemi s kolegyní Magdou Třesohlavou studentka navrhla pojmout restaurátorský zásah jako převážně konzervační, konsolidující ve struktuře všechny složky stávajícího souvrství a respektující skladbu a stav dochování postupně ukládaných časových vrstev. Tuto koncepci shodně navrhovali též zástupci Zemského památkového úřadu paní Petra Weiss, paní Renate Madritsch a diecézní konzervátor pan Wolfgang Huber. Je třeba zmínit, že zástupci rakouské strany současně požadovali, aby se v rámci restaurování fragmentu maleb v okenní špaletě již dále nerozšiřoval průzkum na východní stěně presbytáře a přilehlé části klenby a vlastní restaurování se soustředilo pouze na již odhalené malby ve špaletě a na základní ošetření stávajících povrchů východní stěny, tzn. očištění nejmladších omítkových vrstev od depositů a chemickou a mechanickou likvidaci mikrobiologického napadení.

Z metodologického hlediska vedoucí práce vysoce hodnotí práci studentky jak na průzkumu, tak na vlastním restaurování, kdy samostatně prováděný průzkum byl veden velmi systematicky od metod nedestruktivních po destruktivní a jehož součástí byla, ve spolupráci s Magdou Třesohlavou, i snaha o shromáždění dostupných písemných a obrazových materiálů umožňujících alespoň orientační zařazení maleb do širších souvislostí. Zde je nutno zmínit skutečnost, že malba, samovolně odhalená v nedávné minulosti, je zcela novým objevem a

nebyla prozatím historicky zpracována. Ke spolupráci byli studentkou přizváni historici umění z české i rakouské strany, bohužel nikdo z oslovených se v průběhu roku neozval. K objektu nebyl nikdy zpracován ani stavebně-historický průzkum, který by, alespoň částečně, mohl napomoci k přesnějšímu časovému zařazení jednotlivých fází stavebních úprav objektu a tím i k event. přesnější dataci maleb.

Vlastní restaurování probíhalo stejně systematicky jako průzkum, práce jsou provedeny velmi citlivě a šetrně, čistě konzervační přístup, týkající se konsolidace omítkových a barevných vrstev je doplněn o tmelení defektů, které bylo voleno mírně pod úroveň líce stávajících omítek, aby defekty zůstaly nadále čitelné i pro běžného pozorovatele, ale současně se snahou o maximální zajištění optické kompaktnosti zpracovávaných povrchů. Tmely nebyly povrchově barevně upravovány, jejich barevnost byla korigována ve hmotě, pomocí přirozené barevnosti užitého plniva. Velmi kladně lze hodnotit i pozornost, kterou studentka věnovala úměře tmelení a zvažování, které defekty posuzovat za neorganické a které naopak za integrální, související s přirozenými změnami časem probíhajícími ve struktuře omítkových a barevných vrstev. Restaurátorská dokumentace je velmi přehledná, sleduje důsledně a podrobně průběh prací, grafická a fotografická příloha jsou dostatečně přesvědčivé. V závěru posudku by se vedoucí práce rád zmínil i o velmi příkladné spolupráci studentky s kolegyní Magdou Třesohlavou, pracující na druhé polovině okenní špalety, kdy všechny dílčí problémy byly řešeny společně, na základě důkladné výměny názorů, jejichž výsledkem byly společně koncipované další pracovní postupy.

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím stupněm **výborně**.

Jaroslav J. Alt

V Trstěnici dne 24. 9. 2010